

ZARZĄDZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 16 stycznia 1973 r.

w sprawie trybu ustalania okoliczności i przyczyn wypadków dla celów związanych z przyznawaniem żołnierzom i ich rodzinom świadczeń odszkodowawczych i rentowych.

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Żołnierz, który uległ wypadkowi, powinien niezwłocznie, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala, zawiadomić o wypadku swojego przełożonego.

2. Lekarz wojskowy, który udzielił żołnierzowi pierwszej pomocy po wypadku, obowiązany jest zawiadomić o tym przełożonego żołnierza.

3. W razie wypadku, wskutek którego żołnierz doznał ciężkich obrażeń lub poniósł śmierć, przełożony tego żołnierza jest obowiązany niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wypadku zameldować o tym dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę w chwili wypadku.

§ 2. 1. Dowódca jednostki wojskowej zawiadomiony o wypadku, wskutek którego żołnierz doznał ciężkich obrażeń lub poniósł śmierć, powołuje niezwłocznie komisję powypadkową w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku.

2. W skład komisji powypadkowej powinno wchodzić co najmniej 3 żołnierzy zawodowych, a mianowicie:

1) jako przewodniczący — zastępca dowódcy jednostki wojskowej lub szef sztabu jednostki wojskowej,

2) jako członkowie — żołnierz wyznaczony do nadzoru nad sprawami bezpieczeństwa i higieny pracy i specjalności rodzaju wojska lub służby, w której nastąpił wypadek, oraz w miarę możliwości lekarz.

3. W skład komisji nie mogą wchodzić żołnierze, którzy są zainteresowani wynikiem działania komisji, zwłaszcza gdy może mieć on wpływ na ich odpowiedzialność lub uprawnienia.

§ 3. Do zadań komisji powypadkowej należy sprawne i wszechstronne ustalenie dokładnego czasu i miejsca oraz wszystkich okoliczności i przyczyn wypadku, a w szczególności ustalenie:

1) czy żołnierz uległ wypadkowi podczas lub w związku z wykonywaniem obowiązków lub czynności określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342), zwanej dalej „ustawą”,

2) czy wyłączną przyczyną wypadku nie było:

a) umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie żołnierza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy,

b) zachowanie się żołnierza spowodowane nadużyciem alkoholu,

3) czy obrażenia lub śmierć żołnierza nie zostały spowodowane przez niego rozmyślnie.

§ 4. Komisja powypadkowa jest uprawniona do:

- 1) dokonywania oględzin miejsca wypadku,
- 2) badania okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku lub związek z nim,
- 3) do przesłuchania na okoliczności związane z wypadkiem uszkodzonego żołnierza i innych osób,
- 4) zasięgania w miarę potrzeby opinii specjalistów,
- 5) przeglądania akt postępowania karnego, jeżeli postępowanie takie w sprawie danego wypadku jest prowadzone, oraz innych dokumentów dotyczących wypadku i jego skutków.

§ 5. 1. Jeżeli żołnierz doznał obrażeń lub poniósł śmierć w wypadku lotniczym, morskim lub w wypadku żegludowym na wodach śródlądowych i ostateczne ustalenia organów powołanych na podstawie odrębnych przepisów do badania takich wypadków mogą mieć wpływ na uprawnienia żołnierza lub członków jego rodziny do świadczeń odszkodowawczych lub renty, komisja powypadkowa może odroczyć ustalenie okoliczności i przyczyn wypadku żołnierza do czasu zakończenia postępowania.

2. W tym przypadku komisja powypadkowa sporządza protokół powypadkowy na podstawie ustaleń dokonanych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, w razie gdy w sprawie doznanych przez żołnierza obrażeń lub jego śmierci jest prowadzone postępowanie karne.

§ 6. 1. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego komisja powypadkowa sporządza w trzech egzemplarzach protokół powypadkowy, w którym należy podać w szczególności:

- 1) imię, nazwisko i stopień wojskowy żołnierza, który uległ wypadkowi,
- 2) datę i miejsce wypadku,
- 3) przebieg i przyczyny wypadku,
- 4) czy wypadek miał miejsce w okolicznościach, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy,
- 5) skutki wypadku (doznane przez żołnierza obrażenia, a jeżeli poniósł on śmierć — fakt śmierci).

2. Jeżeli w skład komisji nie wchodzi lekarz, dane dotyczące doznanych przez żołnierza obrażeń wpisuje się do protokołu na podstawie dokumentacji lekarskiej lub wyjaśnień udzielonych przez lekarza, który udzielił żołnierzowi pierwszej pomocy.

3. W razie ustalenia przez komisję, że wyłączną przyczyną wypadku było umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie żołnierza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, należy to szczegółowo uzasadnić oraz podać:

- 1) jaki konkretny przepis lub rozkaz został przez żołnierza naruszony,
- 2) czy i w jaki sposób przełożeni żołnierza zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom oraz sprawowali nadzór nad ich przestrzeganiem,

3) czy żołnierz posiadał potrzebne umiejętności do wykonywania określonych czynności i czy był należycie przeszkolony w zakresie znajomości obowiązujących przepisów.

4. W razie ustalenia, że wyłączną przyczyną wypadku było zachowanie się żołnierza spowodowane nadużyciem alkoholu albo uszczerbek na zdrowiu lub śmierć żołnierza zostały spowodowane przez niego rozmyślnie, należy to szczegółowo uzasadnić.

5. Członek komisji, który nie zgadza się z ustaleniami większości członków komisji, może w protokole zamieścić odrębne zdanie z podaniem uzasadnienia swojego stanowiska. W razie niezgodności stanowisk członków komisji decyduje przewodniczący.

6. Do protokołu dołącza się zebrane dokumenty (protokoły przesłuchań, opinie specjalistów, fotografie, szkic miejsca wypadku itp.).

§ 7. 1. Jeżeli w związku z wypadkiem żołnierz poniósł szkodę wskutek utraty, zniszczenia lub uszkodzenia przedmiotów osobistego użytku, komisja powypadkowa jest obowiązana dokładnie ustalić:

- 1) jakie to były przedmioty,
- 2) stan tych przedmiotów przed wypadkiem (stopień zużycia),
- 3) czy przedmioty te żołnierz utracił, czy też uległy one zniszczeniu lub uszkodzeniu i w jakim stopniu.

2. Ustalenia, o których mowa w ust. 1, komisja wpisuje do protokołu.

§ 8. 1. Postępowanie wyjaśniające prowadzone przez komisję powypadkową powinno być zakończone i protokół sporządzony najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia wypadku, z zastrzeżeniem § 5.

2. Jeżeli zachodzi potrzeba przeprowadzenia dodatkowych ustaleń, dowódca jednostki wojskowej, który komisję powołał, może przedłużyć termin określony w ust. 1 o czas niezbędny do przeprowadzenia takich ustaleń.

§ 9. 1. W razie wypadku, w którego wyniku żołnierz doznał cięższych obrażeń, jego przełożony zawiadamia o wypadku żołnierza wyznaczonego do nadzoru nad sprawami bezpieczeństwa i higieny pracy w jednostce.

2. Żołnierz wyznaczony do nadzoru nad sprawami bezpieczeństwa i higieny pracy przeprowadza postępowanie wyjaśniające w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku na zasadach określonych w § 3—8 oraz sporządza protokół powypadkowy.

§ 10. 1. Protokół powypadkowy przedstawia się dowódcy jednostki wojskowej.

2. Jeżeli dowódca jednostki wojskowej nie ma zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole, dokonuje odpowiedniej adnotacji na protokole.

§ 11. 1. Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego doręcza się za pisemnym potwierdzeniem odbioru uszkodzowanemu żołnierzowi, a jeżeli żołnierz poniósł

śmierć w wypadku — jego małżonkowi. W razie braku małżonka egzemplarz protokołu doręcza się pełnoletniemu dziecku żołnierza lub opiekunowi dziecka małoletniego albo rodzicom lub innemu członkowi rodziny.

2. Jeżeli w protokole zawarte są dane stanowiące tajemnicę państwową, zainteresowanej osobie doręcza się wyciąg z protokołu z pominięciem tych danych.

3. Żołnierz, który uległ wypadkowi, a w razie jego śmierci osoby, o których mowa w ust. 1, mają prawo wglądu do akt sprawy oraz sporządzania z nich notatek i odpisów. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 12. 1. Od ustaleń zawartych w protokole powypadkowym przysługuje odwołanie poszkodowanemu żołnierzowi, a w razie jego śmierci — osobom wymienionym w § 11 ust. 1.

2. Odwołanie powinno być wniesione w terminie 14 dni od dnia doręczenia protokołu do przełożonego dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę w chwili wypadku.

§ 13. 1. Dowódca jednostki wojskowej może w terminie 14 dni od przedstawienia mu protokołu zgłosić zastrzeżenia, jeżeli nie zgadza się z ustaleniami zawartymi w protokole.

2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń dowódca jednostki wojskowej uzasadnia swoje stanowisko.

§ 14. 1. W razie zgłoszenia zastrzeżeń lub wniesienia odwołania dowódca jednostki wojskowej przedstawia je niezwłocznie swojemu przełożonemu wraz z całością dokumentów w tej sprawie i protokołem powypadkowym z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy przez odwoławczą komisję powypadkową.

2. Odwoławczą komisję powypadkową powołuje przełożony dowódca jednostki wojskowej w składzie:

- 1) lekarz,
- 2) inspektor do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 3) specjalista rodzaju wojsk lub służby, w której nastąpił wypadek

— wyznaczając jedną z tych osób na przewodniczącego komisji.

3. Do składu odwoławczej komisji powypadkowej powinien być powołany również radca prawny. Jeżeli jest to niemożliwe, komisja jest obowiązana zasięgnąć opinii właściwego radcy prawnego przed podjęciem decyzji w tej sprawie.

4. Odwoławcza komisja powypadkowa powinna rozpatrzyć sprawę w ciągu jednego miesiąca od otrzymania zastrzeżeń dowódcy jednostki wojskowej lub odwołania.

5. Zastrzeżenia lub odwołania od ustaleń komisji powypadkowych powołanych przez dowódców okręgów wojskowych (równorzędnych) lub szefów instytucji centralnych Ministerstwa Obrony Narodowej przesyła się wraz z całością dokumentów Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej, powołanej na podstawie art. 18 ust. 3

ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967 r. Nr 44, poz. 220 i z 1972 r. Nr 53, poz. 342) i art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1970 r. Nr 16, poz. 134 i z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342). Komisji tej przysługują uprawnienia odwoławczej komisji powypadkowej.

§ 15. 1. Po rozpatrzeniu sprawy odwoławcza komisja powypadkowa zatwierdza protokół powypadkowy lub zmienia go albo uchyla i sporządza nowy protokół powypadkowy.

2. W razie potrzeby odwoławcza komisja powypadkowa może przeprowadzić uzupełnienie postępowania wyjaśniającego. Przysługują jej wtedy uprawnienia określone w § 4.

3. Decyzja odwoławczej komisji powypadkowej jest ostateczna.

§ 16. 1. O zatwierdzeniu lub zmianie protokołu powypadkowego przewodniczący odwoławczej komisji powypadkowej zawiadamia niezwłocznie właściwego dowódcę jednostki wojskowej i poszkodowanego żołnierza albo członka jego rodziny lub inną osobę, która wniosła odwołanie. Jeżeli nie uwzględniono zastrzeżeń dowódcy jednostki wojskowej lub odwołania zainteresowanego, należy podać przyczyny nieuwzględnienia.

2. W razie sporządzenia przez odwoławczą komisję powypadkową nowego protokołu, przewodniczący komisji przesyła odpisy tego protokołu w dwóch egzemplarzach właściwemu dowódcy jednostki wojskowej do wiadomości oraz w celu zapoznania z nim poszkodowanego żołnierza albo członka jego rodziny lub innej osoby, która wniosła odwołanie. Przepis § 11 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Po zakończeniu postępowania przewodniczący odwoławczej komisji powypadkowej zwraca całość dokumentów właściwemu dowódcy jednostki wojskowej.

§ 17. 1. Protokół powypadkowy może być uchylony w trybie nadzoru, jeżeli:

- 1) wyjdą na jaw nowe okoliczności sprawy nie znane w toku postępowania prowadzonego przez komisję albo
- 2) jest oczywiście niezgodny ze stanem faktycznym lub prawnym.

2. Prawo uchylenia w trybie nadzoru protokołu przysługuje dowódcy okręgu wojskowego lub rodzaju sił zbrojnych albo szefowi rodzaju wojska (służby) lub szefowi instytucji centralnej Ministerstwa Obrony Narodowej w zależności od podporządkowania służbowego jednostki, w której żołnierz pełnił służbę.

3. Jeżeli protokół został sporządzony przez Centralną Wojskową Komisję Lekarską, uprawnienia określone w ust. 2 przysługują Szefowi Służby Zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej.

4. W razie uchylenia protokołu w trybie nadzoru, właściwy dowódca (szef) powołuje komisję powypadkową

w składzie określonym w § 14 ust. 2 i 3, która sporządza nowy protokół. Przepis § 16 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 18. 1. Jeżeli wypadkowi uległ żołnierz niezawodowy, dowódca jednostki wojskowej wydaje na podstawie protokołu powypadkowego zaświadczenie dla celów rentowych.

2. Jeden egzemplarz zaświadczenia doręcza się za pokwitowaniem poszkodowanemu żołnierzowi, a jeżeli żołnierz zmarł wskutek wypadku — małżonkowi lub innemu zainteresowanemu członkowi rodziny żołnierza.

3. Drugi egzemplarz zaświadczenia przesyła się do powiatowego (miejskiego, dzielnicowego) sztabu wojskowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania żołnierza łącznie z innymi dokumentami dotyczącymi przebiegu służby wojskowej żołnierza.

§ 19. 1. Przepisy dotyczące dowódcy jednostki wojskowej stosuje się odpowiednio:

- 1) do szefa powiatowego (miejskiego, dzielnicowego) sztabu wojskowego właściwego ze względu na miejsce wypadku — jeżeli wypadkowi w bezpośredniej drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej lub z powrotem do miejsca zamieszkania ulegnie osoba powołana do odbycia czynnej służby wojskowej oraz osoba zwolniona z tej służby,
- 2) do kierownika studium wojskowego — jeżeli wypadkowi pozostającemu w związku z odbywaniem wojskowego szkolenia w ramach studium wojskowego ulegnie student szkoły wyższej odbywający to szkolenie; przełożonym kierownika studium wojskowego w rozumieniu § 14 ust. 1 jest kierownik departamentu (biura, wydziału) wojskowego właściwego ministerstwa.

2. O wypadku osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 1, organ Milicji Obywatelskiej prowadzący dochodzenie w sprawie tego wypadku zawiadamia niezwłocznie szefa powiatowego (miejskiego, dzielnicowego) sztabu wojskowego właściwego dla miejsca wypadku.

§ 20. 1. Przez użyte w zarządzeniu określenie „dowódca jednostki wojskowej” w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w jednostkach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych należy rozumieć także kierownika właściwej jednostki organizacyjnej, w której żołnierz pełni służbę.

2. Prawo uchylenia w trybie nadzoru protokołu powypadkowego w stosunku do żołnierzy pełniących służbę

w jednostkach podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych przysługuje:

- 1) Dowódcom Wojsk Ochrony Pogranicza oraz Nadwiślańskiej Jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — w stosunku do podległych im żołnierzy,
- 2) Dyrektorowi Departamentu Zdrowia i Spraw Socjalnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — w stosunku do pozostałych żołnierzy.

§ 21. W zarządzeniu Ministrów Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych z dnia 15 października 1968 r. w sprawie obowiązków organów wojskowych w zakresie załatwiania spraw zaopatrzenia inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Monitor Polski Nr 44, poz. 315) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 3 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli żołnierz doznał uszkodzenia zdrowia wskutek wypadku, który nastąpił w okolicznościach określonych w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342), dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę wojskową, wydaje zaświadczenie przewidziane w § 18 ust. 1 zarządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 stycznia 1973 r. w sprawie trybu ustalania okoliczności i przyczyn wypadków dla celów związanych z przyznawaniem żołnierzom i ich rodzinom świadczeń odszkodowawczych i rentowych (Monitor Polski Nr 4, poz. 30).”

- 2) w § 9 ust. 2 pkt 3 wyrazy „w § 2 ust. 1 pkt 1 tego zarządzenia” zastępuje się wyrazami „w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342)”.

§ 22. Traci moc zarządzenie Ministrów Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych z dnia 10 października 1968 r. w sprawie właściwości i trybu postępowania organów wojskowych w zakresie ustalania charakteru wypadków podczas służby wojskowej dla celów zaopatrzenia inwalidzkiego żołnierzy niezawodowych (Monitor Polski Nr 44, poz. 313).

§ 23. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1973 r.

Minister Obrony Narodowej: w z. J. Urbanowicz